

22.1.2024

KOKKOLA - TOHOLAMPI

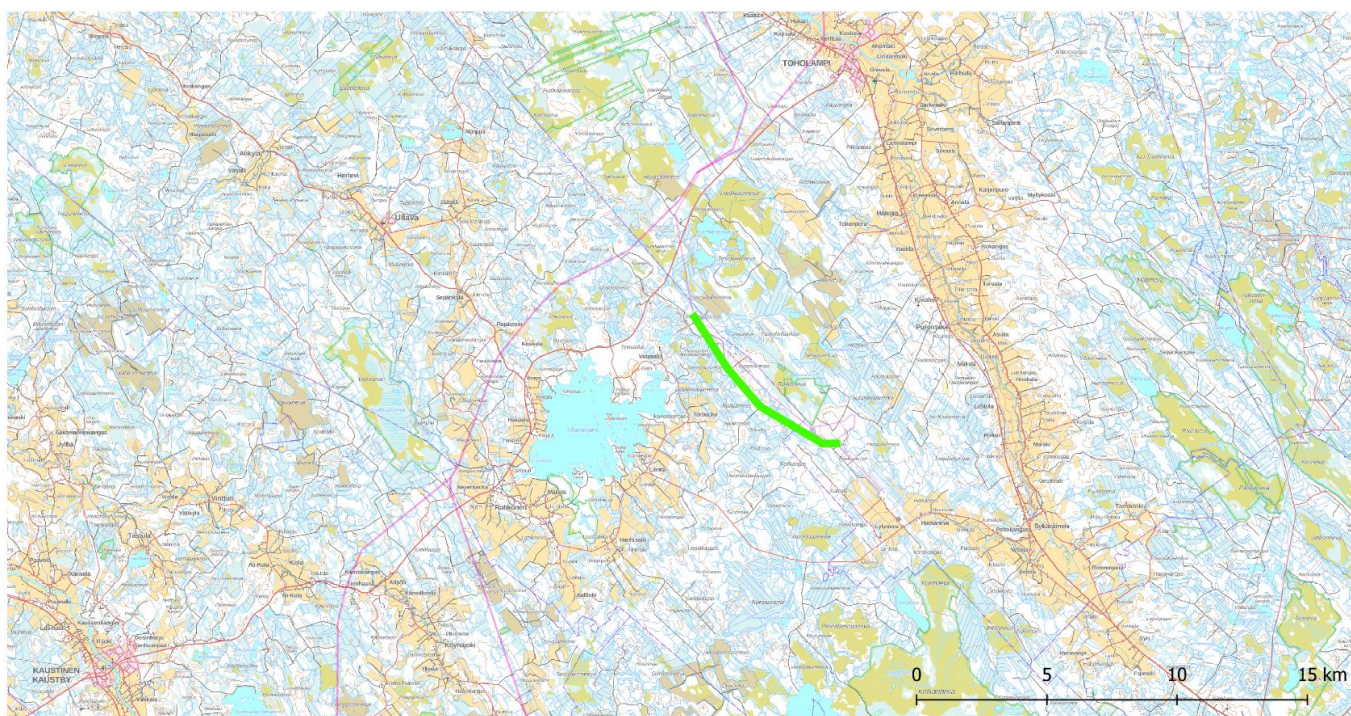
Voimajohtoreitin arkeologinen inventointi

Tilaaaja:
Fingrid Oyj

Heilu Oy
Teemu Tiainen

Sisällysluettelo

1. Kartat	4
2. Johdanto.....	7
3. Arkeologinen inventointi	8
4. Tulokset	9
5. Kiinteä muinaisjäännös	10
5.1 Raikoharju 3	10
6. Lähteet	12
Maastossa tarkastetut alueet	13

Inventoitu voimajohtoreitti on merkitty kirkkaan vihreällä viivalla Ullavanjärven itäpuolelle.

Kannen kuva: suunnitellun reitin kaakkoisosaa Jyrkänevan itäpuolella. Itäluoteeseen.

Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelun (WMTS) 1/2024 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Valokuvat Teemu Tiainen.

KOKKOLA – TOHOLAMPI

Voimajohtoreitin arkeologinen inventointi

Tiivistelmä & arkistotiedot

Fingrid Oyj on suunnittelemassa uutta voimajohtolinjaa välille Kalajoki– Alajärvi. Suunnitelluilla linjauksilla on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2021 (Tiainen ja Hiltunen) ja arkeologinen täydennysinventointi vuonna 2022 (Tiainen, Hiltunen ja Ervasti). Sittemmin tarkentuneiden reittisuunnitelmien myötä Heilu Oy teki Kokkolan ja Toholammin alueella sijoittuvan ns. Raikonevankierron reitin arkeologisen inventoinnin syksyllä 2023.

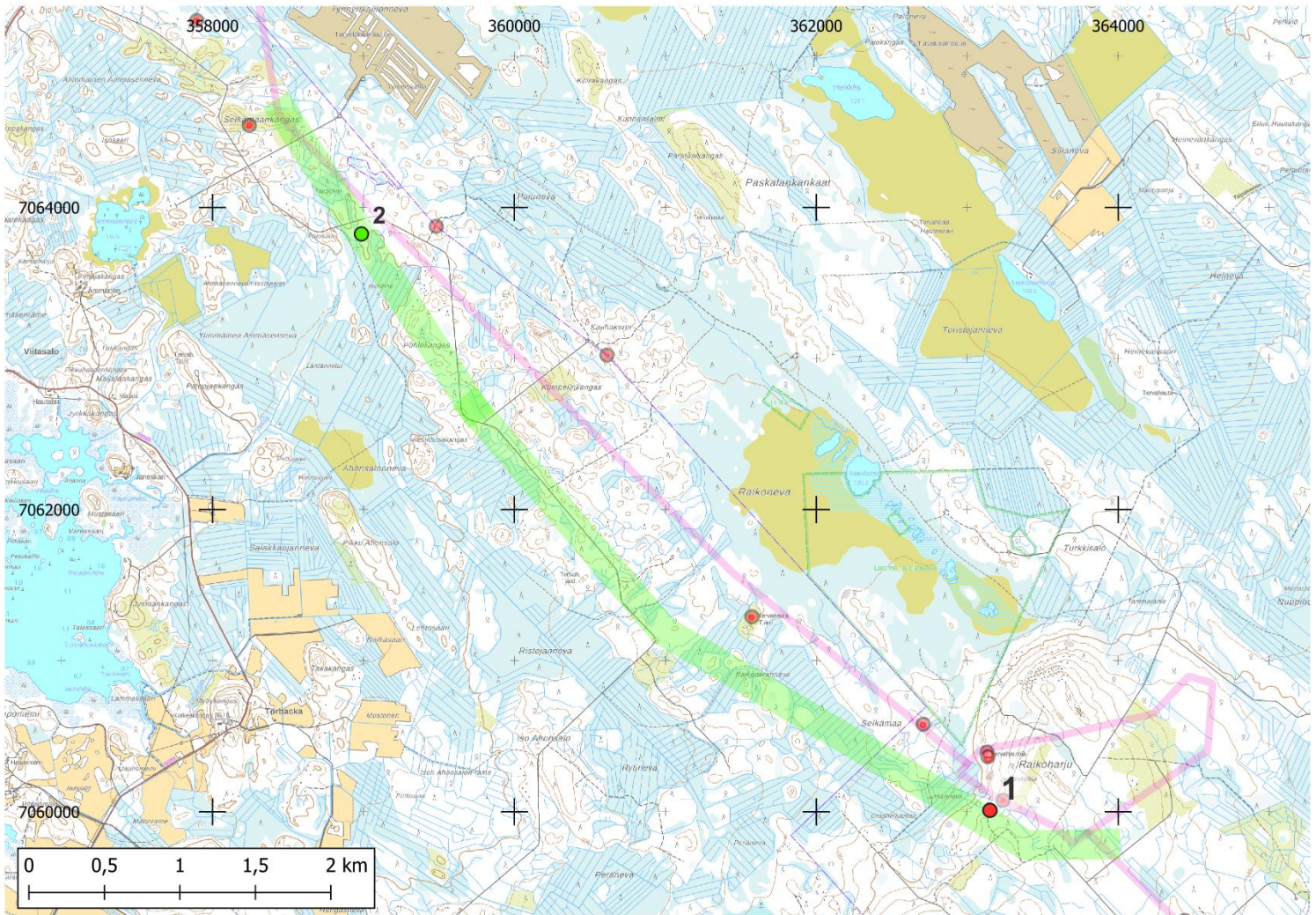
Raikonevankierron reitillä sijaitsee yksi kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan tervahauta.

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Teemu Tiainen
Kenttätöaika:	28.9.2023
Tutkimusten rahoittaja:	Fingrid Oyj
Lähialueen aikaisemmat tutkimukset:	Teemu Tiainen ja Jussi-Pekka Hiltunen 2022 inventointi Teemu Tiainen, Jussi-Pekka Hiltunen ja Jaakko Ervasti 2022 täydennysinventointi

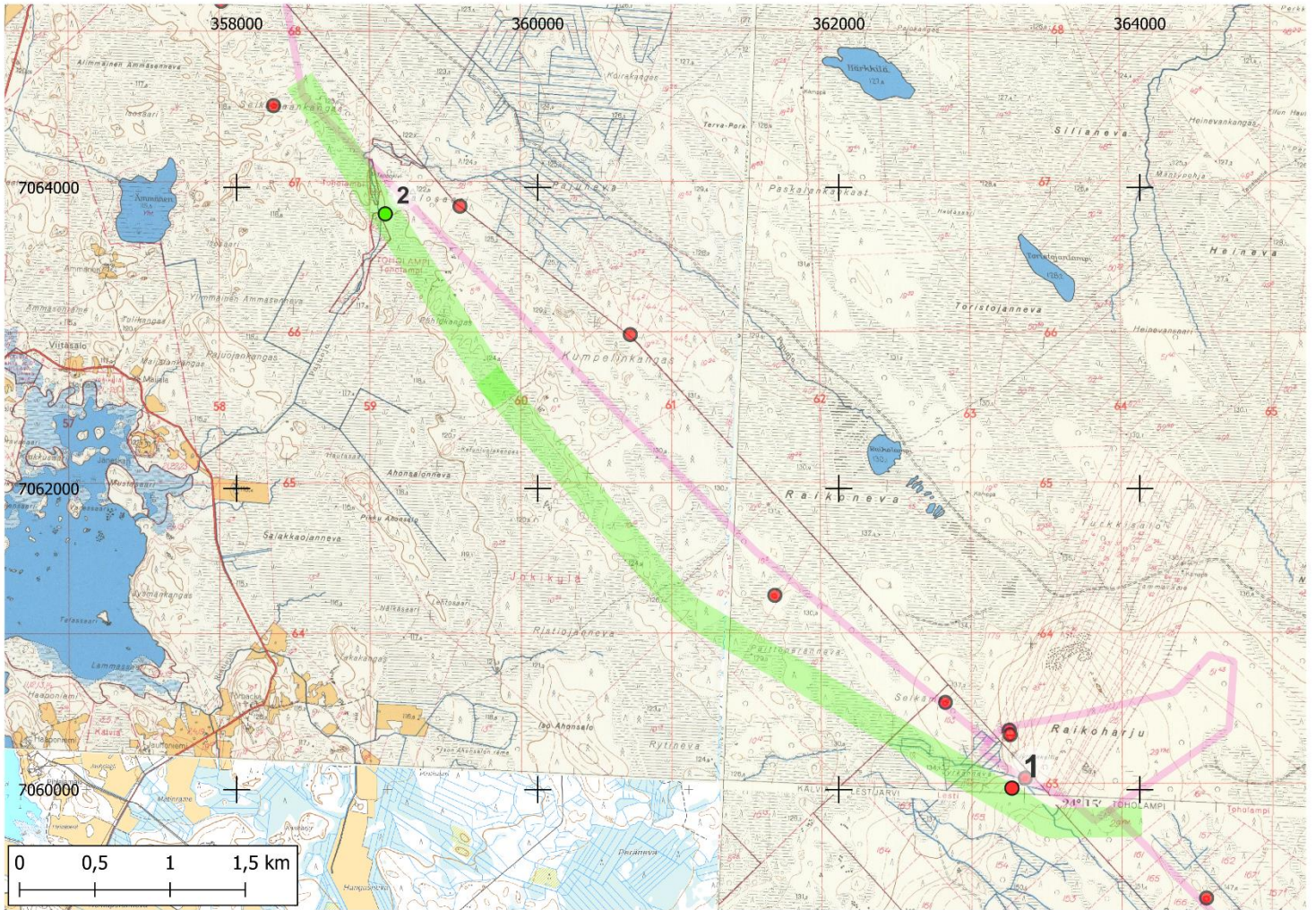

Inventoidun reitin luoteisosaa Tappokiven kaakkoispuolella. Luoteeseen.

1. Kartat

Inventointi voimajohtoreitti on merkitty haalean vihreällä viivalla, jonka leveys kartalla on 250 m. Punainen piste ja numero 1 on reitille sijoittuva kiinteä muinaisjäännös. Vihreä piste ja numero 2 on rajamerkki (ei suojelukohde). Haalean punaisella viivalla on merkitty vuosina 2021 ja 2022 inventoitu voimajohtoreittivaihtoehto. Punaiset pisteet ilman numeroa ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, jotka eivät sijoitu nyt inventoidun reitin vaikutusalueelle.

Inventoitu voimajohtoreitti vuosien 1967 peruskartalla.

2. Johdanto

Fingrid Oyj on suunnittelemassa uutta voimajohtolinjaa välille Kalajoki– Alajärvi. Suunnitelluilla linjauksilla on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2021 (Tiainen ja Hiltunen) ja arkeologinen täydennysinventointi vuonna 2022 (Tiainen, Hiltunen ja Ervasti). Reittisuunnitelmat tarkentuivat sittemmin Kokkolan ja Toholammin alueella, ns. Raikonevankierron reitillä. Myös wpd Finland Oy:llä on johtosuunnitelmia samalla alueella. Inventointi on suoritettu laajuudella, joka kattaa sekä Fingrid Oyj:n että wpd Finland Oy:n voimajohtohankkeet. Alueellinen vastuumuseo (K.H.Renlundin museo) edellytti tarkentuneiden ja aiemmin inventoimattomien reittivaihtoehtojen arkeologista inventointia (lausunto 18.9.2023 dnro 833/11.00.03/2021).

Raikonevankierron reittivaihtoehtojen arkeologisen inventoinnin maastotöistä vastasivat FM Teemu Tiainen ja HuK Toni Paukku 28.9.2023. Raportin laati Tiainen tammikuussa 2024.

*Vasen: inventoidun linjan luoteispääty Selkämaankankaalla. Luoteeseen.
Oikea: inventoidun linjan keskiosaa Ketunluolankankaan tasalla. Lounaaseen.*

3.Arkeologinen inventointi

Raikonevankierron suunniteltu voimajohtoreitti on noin 7,8 km pituinen ja se sijoittuu Kokkolan kaupungin ja Toholammin kunnan alueille. Reitiltä tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole asutusta nykyisin, eikä myöskään vuosien 1967 peruskartoilla tai vuosien 1846 pitäjänkartoilla. Sekä vuoden 1967 peruskartalla että v. 1846 pitäjänkartalla suunnitellun reitin luoteisosassa on Toholammin kunnan enklaaveja (silloisen Kälviän enklaaveja), joiden rajat ovat nykyisiä kiinteistörajoja. Yhdeltä tällaiselta rajapisteeltä havaittiin muutama epämääräinen laonnut kivi (N 7063824 E 358986), jotka oli merkitty maastoon myös riu'uille ja muovisella huomionauhalla (karttojen vihreä piste ja numero 2). Kyseinen, nykyisellä kiinteistörajalla sijaitseva, rajamerkki ei ole suojeltava muinaisjäänös.

*Isorämeen pohjoispuolella sijaitseva nykyinen kiinteistörajan pyykki (karttojen piste 2).
Länsilounaaseen.*

Inventoidulta voimajohtoreitiltä tunnetaan entuudestaan yksi historiallisen ajan tervahauta (kiinteä muinaisjäännös *Raikoharju 3*, *muinaisjäännöstunnus 1000046140*).

Reitillä kasvaa eri-ikäistä talousmetsää, joka paikoin on avarapohjaista ja helppokulkuista, mutta paikoin liki läpipääsemätöntä ryteikköä. Maapohja linjauksen kohdalla on suureksi osaksi kosteapohjaista, kivistä ja kallioista.

Suunniteltu reittivaihtoehto tarkastettiin noin 250 m leveydeltä. Maastossa tarkastettiin lähinnä MML:n korkeusmalleista havaittuja kuoppa-anomaliaita, mutta pistokoeomaisesti myös sellaisia maastonkohtia, joissa ei ennakkotietojen perusteella ollut löydettävissä arkeologista kulttuuriperintöä. Suurelle osalle maastossa tarkastetuista alueista riitti nopea silmäys, joka varmisti alueen olemattoman muinaisjäännöspotentiaalin. Maastotöiden aikana tehtiin muutama koepisto lapiolla (lähinnä maaperän tarkastamiseksi; laajempia hienomman mineraalimaan alueita linjauksella ei ole). Paikkatiedot maastotöiden aikana mitattiin käsi-GPS:llä, jonka mittatarkkuus on muutamasta metristä vajaaseen kymmeneen metriin.

4. Tulokset

Kokkolan ja Toholammin alueille suunnitellun voimajohtoreitin vaikutusalueelta tunnettiin entuudestaan yksi kiinteä muinaisjäännös (historiallisen ajan tervahauta). Inventoinnin maastotöiden aikana hankealueelta ei havaittu uusia muinaisjäännöksiä. Entuudestaan tunnetun tervahautakohteen säilyneisyys on ennallaan.

Teemu Tiainen

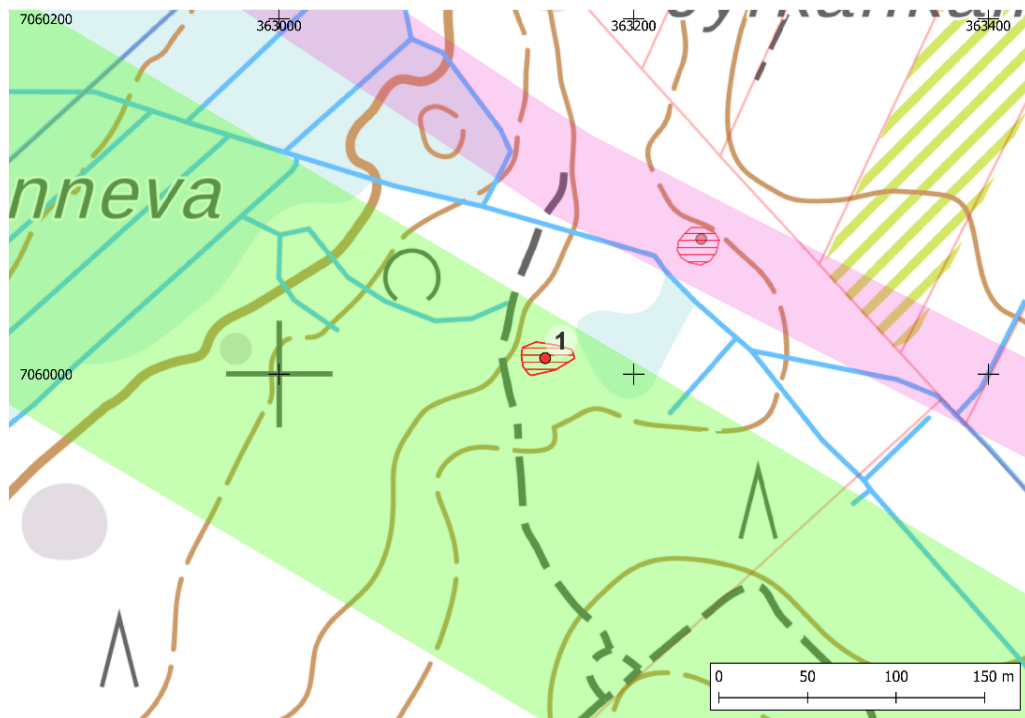
22.1.2024

Heilu Oy

5.Kiinteä muinaisjäännös

5.1 Raikoharju 3

Nimi:	Raikoharju 3
Muinaisjäännöstunnus:	1000046140
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7060009 E 363150 z 140 ± 2,5
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta (MML:n laserkeilausaineisto)
Aiemmat tutkimukset:	Tiainen, Hiltunen ja Ervasti 2022 inventointi

Muinaisjäännösalue on rajattu punaisella rasterilla. Vihreä viiva on inventoitu voimajohtoreitti, jonka leveys kartalla on 250 m. Haalean punaisella viivalla on merkitty vuosina 2021 ja 2022 inventoitu voimajohtoreittivaihtoehto. Numeroton punainen rasterialue on kiinteä muinaisjäännös, joka ei sijoitu nyt inventoidun voimajohtoreitin vaikutusalueelle.

Muinaisjäännösrekisteri:

Tervahauta on halkaisijaltaan noin 12 metriä. Sen syvyys on pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 0,4 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä. Halssia ei erottunut selvästi maastossa. Tervahaudan luoteisvallissa erottuu pieni aukko, joka on mahdollisesti halssiaukko. Tervahauta on heinikon ja keskikokoisen kuusen peitossa. Sen ympärillä on ajeltu metsäkoneella ja maata on muokattu. Tervahaudan pohjalta maaperäkairasta havaittiin mustaa hiilensekaista maata. Tervahaudasta noin 10 metriä itäkoilliseen havaittiin kuoppa, jonka koko on noin 2,5x2,5x1 metriä. Kuopan kairauksesta ei havaittu selvää huuhtoutumiskerrosta eikä hiiltä, joten todennäköisesti kyseessä on jokin melko moderni kaivanto

Inventointi 2023:

Tervahauta on muinaisjäännösrekisterin mukaisessa kunnossa.

Toni Paukku tervahaudan keskellä. Itään.

6.Lähteet

Tutkimusraportit:

Tiainen, Teemu ja Hiltunen, Jussi-Pekka 2021. Kalajoki Jylkkä – Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi 2021.

Tiainen, Teemu, Hiltunen, Jussi-Pekka ja Ervasti, Jaakko 2023. Kalajoki Jylkkä – Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologinen täydennysinventointi 2022.

Vanhat kartat:

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 2341 03+06 Ia.* -/- - Kälviä, Ullava (--). Tiedosto 1081195. Kansallisarkisto. Viitattu 21.1.2024.

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 2341 05+06+08 Ia.* -/- - Kälviä, Ullava (--). Tiedosto 1081203. Kansallisarkisto. Viitattu 21.1.2024.

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 2341 06 Ia.* -/- - Toholampi (--). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 21.1.2024.

Vanhat peruskartat, Maanmittaushallitus.

- Karttalehti 2341 03 Ullavanjärvi (1967)
- Karttalehti 2341 05 Härkäneva (1967)
- Karttalehti 2341 06 Purontaka (1967)

Maastossa tarkastetut alueet

Maastossa jalkaisin vuonna 2023 tarkastetut alueet on merkitty turkoosilla. Vuosina 2021 ja 2022 tarkastetut alueet on merkitty sinisellä.

